
پیشگفتار

بشریت به سوی چه آینده‌ای در حرکت است؟ چه تصویری از جهان در ۳۰ تا ۵۰ سال آینده در ذهن خود دارید؟ دنیا در آن زمان سرشار از عدالت، سعادت و شادکامی خواهد بود و یا برعکس تباهی و ظلم سراسر جهان را فرا خواهد گرفت؟ حقیقت آن است که در کنار همه رویدادها، تحولات و روندهای گوناگونی که حال را با آینده پیوند می‌زند، این تصمیم‌ها و اقدامات و در واقع انتخاب‌های سرنوشت‌ساز انسان‌هاست که بیش از هر عاملی آینده جهان را رقم خواهد زد. به بیان ساده‌تر آنچه امروز انتخاب می‌کنیم، فردای ما را خواهد ساخت و این اعتقاد بسیاری از اندیشمندان و آینده‌پژوهانی است که با استفاده از روش‌های علمی در صددند تصاویری درست و منطقی از آینده‌های بدیل به ما ارائه دهند.

تصمیم‌ها و اقدامات امروز است که فردا را شکل می‌دهد، اما نکته جالب و تامل‌برانگیز در این میان آن است که نگاه ما به آینده و تصویری که از آینده در ذهن خود داریم، چه به شکلی آگاهانه و چه ناخودآگاه بر انتخاب‌های امروز ما و در نتیجه آینده تأثیری شگرف دارند و همین نکته مهم است که آینده‌پژوهان را به ارائه تصاویری از آینده واداشته است. برخی از این تصاویر و به بیان علمی "سناریوها"، اکتشافی و برخی هنجاری هستند.

سناریوهای اکتشافی با شناسایی و تداوم روندهای موجود و سناریوهای هنجاری بر مبنای هنجارها یا به عبارتی روشن تر آرمان‌ها و ارزش‌های بشر شکل می‌گیرد. تأمل در همین ارزش‌ها و هنجارهاست که به ما دیگر بار یادآوری می‌کند که آینده‌پژوهی دانشی ارزش‌مدار است؛ دانشی که نوع نگاه ما به جهان (جهان‌بینی) و اعتقادات و ارزش‌های ما (مذهب و اخلاق) نقشی محوری در آن دارند و همین‌هاست که آینده‌پژوهی را در زمره دانش‌ها و فناوری‌های نرم قرار می‌دهد.

درباره این کتاب

این کتاب بخشی از کتاب دولت تکنولوژی آینده است که ترجمه آن در سال ۱۳۸۵ در اندیشکده صنعت و فناوری به پایان رسید، ولی چاپ آن به دلایلی میسر نشد. در فصل نخست این کتاب سناریوهای هنجاری از جهان در سال ۲۰۵۰ ارائه می‌شود. نویسندگان این گزارش ژروم.سی.گلن و تئودور.جی.گوردون از برجسته‌ترین آینده‌پژوهانی هستند که در اجرای پروژه هزاره دانشگاه سازمان ملل متحد، مشارکتی فعال دارند. آنها با گردآوری نظرات گوناگون در مورد جهان مطلوب در سال ۲۰۵۰، این نظرات را در قالب سه سناریو یا تصویر مختلف بیان کردند. تصاویری که بر اساس پیشرفت‌های فناوری، توسعه منابع انسانی و توسعه اجتماعی و اقتصادی شکل گرفته‌اند. این فصل را خانم مرضیه فخرایی ترجمه کرده‌اند.

فصل دوم و سوم سناریوهای اکتشافی از جهان را در سال ۲۰۸۸ و ۲۱۰۰ به تصویر می‌کشند. در این دو فصل کارشناسان در حوزه‌های مختلف نظرات خود را درباره آینده بیان کرده‌اند.

ترجمه این دو فصل را همکاران ارجمند آقایان محمدرضا میرزاامینی و مهرداد تقوی گیلانی و خانم‌ها فاطمه کثیری و ملودی خادم ثامنی بر عهده داشته‌اند. اگر چه این تصاویر گویاست، اما به نظر می‌رسد که چارچوب‌های زمانی ارائه شده در آن منطبق بر روندهای پرشتاب پیشرفت و توسعه نیست؛ به بیان دیگر چنین می‌نماید که برخی از این پیش‌بینی‌ها، تا به حال به وقوع پیوسته است.

تصویر ما از آینده

مطالعه این کتاب علاوه بر آشنایی ما با دنیای آینده، پرسشی تامل‌برانگیز را هم در ذهن ما ایجاد می‌کند و آن اینکه تصویر ما از آینده چیست و در واقع اعتقادات و باورهای ما چه تصویری را از آینده جهان در ذهن ما شکل می‌دهد؟ اگر همانگونه که گفتیم تصاویر ما از آینده در تحقق "آینده مطلوب" نقشی اساسی دارد، وظیفه ما در این میان چیست؟ آیا به نظر نمی‌رسد که اندیشمندان ما در کنار سایر آینده‌پژوهان باید با تکیه بر منابع علمی و دینی بویژه با اعتقاد به مسأله مهدویت و انتظار، گامی اساسی در جهت تصویرپردازی از آینده‌های آرمانی تشیع بردارند؟

با تأکید بر این نکته، امیدواریم انتشار این کتاب بهانه‌ای باشد برای تصویرپردازی‌های خلاقانه‌تر از آینده و از آن مهم‌تر مقدمه‌ای برای آماده‌سازی و انتشار کتاب‌های ارزشمندی در زمینه سناریوهای هنجاری با اتکا بر آرمان‌های شیعی.

